

A Magyar Textiltechnika hetven éve

Lázár Károly

A Textilipari Műszaki és Tudományos Egyesület 1948. szeptember 20-án tartotta alakuló közgyűlését és egy hónapra rá, októberben már megjelent a TMTE szaklapja, a Magyar Textiltechnika 1. száma.

A beköszöntőt Zilahi Márton, az egyesület újonnan megválasztott, első elnöke írta, aki ebben a lap célját így fogalmazta meg:

„... Ezzel a műszaki lappal olcsó, mindenki által megvásárolható és – remélhetőleg – magas színvonalú tudományos és műszaki segédeszközt a textilipar minden dolgozójának a kezébe. A Magyar Textiltechnikában ismertetni fogjuk a magyar textilipar eredményeit. Pótolni akarjuk azt a veszteséget, ami a külföldi kapcsolatok háború alatti megszakadásával érte a magát képezni akaró szakembereket. Ismertetni fogjuk a legkiválóbb üzemek eredményeit, a magyar textilipar fejlődésének döntő lökést adó munkaversenyek hatását, a jól bevezetett üzemi újításokat és rendelkezésre kívánunk állni mindenkinek, ha munkájában, vagy kutatásában nehézségre bukkant. ...”

A lap lényegében változatlanul ennek a célkitűzésnek a szellemében működött és – reményeink szerint – működik ma is, ha egyes mondatokat ma másként is fogalmaznánk meg, hiszen, ne felejtsük, a fenti sorok a textilipar államosításának korszakában, egy olyan időszakban íródtak, amikor a politikai és gazdasági környezet tökéletesen eltért mai eszményeinktől, helyzetunktől és lehetőségeinktől.

A fenti célkitűzés értelmében szolgálta hűségesen a Magyar Textiltechnika a hazai textil- és ruházati ipart számos buktatóval, átalakulással tarkított úttján, és igyekszik ma is szolgálni jelentősen megváltozott körülmények között. Az első számban megjelent célkitűzés több pontja azonban ma is érvényesül. Lapunk mai célkitűzését a szerkesztési elvek 2005-ben elfogadott újrafogalmazásakor így rögzítettük:

„A Magyar Textiltechnika folyóirat célja a magyar textil-, textilruházati és textiltisztító iparban dolgozó szakemberek tájékoztatása e szakterületek hazai és külföldi műszaki és technológiai újdonságairól, hazai és nemzetközi piaci helyzetéről, szakmai eseményeiről, a szakterületekkel kapcsolatban álló civil szervezetek tevékenységéről, továbbá teret adjon szakismeretek átadására, szakmai tapasztalatcserére, új kutatási és fejlesztési eredmények publikálására, valamint hírt adjon a szakmát érintő személyi eseményekről, annak érdekében, hogy mindezzel hozzájáruljon az iparban dolgozó szakemberek informáltságához szakterületükön és ezzel javítsa versenyképességüket, innovációs tevékenységüket.”

A lap célja alapjaiban nem változott e hét évtized alatt.

A Magyar Textiltechnika mindvégig jól szolgálta a hazai textil- és textilruházati ipart. Teret adott a szakmai tapasztalatcseréknek, a hazai és külföldi újdonságok bemutatásának, képet adott a szakmánkat érintő kutatási eredményekről és technológiai fejlesztésekről, segítséget adott gyakorlati problémák megoldásához, foglalkozott gazdasági és üzemszervezési kérdésekkel, ipartörténettel és hagyományvédelemmel, tájékoztatott az ipart érintő személyi hírekről. Az idő múlásával híven tükrözte az ország helyzetének – benne a gazdasági környezetnek – a változásait, már csak ezért is érdemes néha a régi lapszámokat böngészni.

* * *

Az elmúlt 70 év természetesen igen sok változást hozott a Magyar Textiltechnika „életében” is. A szerkesztőbizottság többször is átalakult, de tagjai mindig a szakma neves szakemberei voltak, akik a maguk szakterületén korszerű ismeretekkel és nagy tapasztalatokkal rendelkeztek. A cikkek szerzői gárdája is mindvégig tükrözte az ipar helyzetét, fejlődését. A 20. század végéig még jelentős hazai textilipari kutatási tevékenység eredményei megjelentek a lap cikkeiben: a Textilipari Kutató Intézet (TKI), a Textilipari Minőségellenőrző Intézet (TEXIMEI) kutatói, az egyetemi és főiskolai oktatók, a vállalatok gyártmány- és gyártásfejlesztő részlegeiben dolgozó, nagy tudású gyakorlati szakemberek rendszeresen számoltak be a lapban kutatási, fejlesztési eredményeikről. A lap olvasói rendszeresen olvashatták a Textilipari Műszaki és Tudományos Egyesület által szervezett konferen-

ciák, előadások összefoglalóit. Azok, akik olyan szerencsések voltak, hogy külföldi konferenciákon, kiállításokon, tanulmányutakon vehettek részt (akkoriban ez még kitüntetésnek számított), beszámolóikban közreadták tapasztalataikat. Az akkoriban még jelentős textilipari szakkönyvkiadás újdonságairól is értesülhettek a lap olvasói. A külföldi lapszemlék keretében rövid összefoglalókban tudósított a Magyar Textiltechnika az európai és amerikai szaklapok angol, német, francia, orosz és más nyelven megjelent jelentősebb szakkikkeit tartalmazó tartalmáról.

Mindazt biztosította, hogy a Magyar Textiltechnika szakmánkban rendkívül magas színvonalú, informatív tudásforrásnak számított. Mindemellát a lap rendszeresen hírt adott a TMTE szakmai eseményeiről, személyi kérdésekről, kinevezésekről, születésnap megemlékezésekről és sajnálatos halálhírekről is. A havonta megjelenő lap nagyon népszerű volt a szakemberek körében és a TMTE külföldi társszervezetei révén, amelyek rendszeresen kaptak példányokat, más országok szakemberei is hozzájuthattak. Ennek elősegítésére a lap

Az I. évfolyam 1. számának címlapja

tartalomjegyzékét és a szakcikkek rövid tartalmi kivonatát németül, angolul és oroszul is megjelentették.

Az 1989–1990-es rendszerváltást követően alapvető változások állottak be a magyar textiliparban. A hajdani nagyvállalatok felbomlása szétzilálta az egész ipart, a textil- és ruhaiparunk számára rendkívül nagyjelentőségű szovjet felvevőpiac bezárulta, a Távols-Keletről szinte ellenőrizetlenül beáramló olcsó tömegáruk tönkretették mind a hazai, mind az exportértékesítési lehetőségeket. Vállalataink szervezettsége, technikai felszereltsége és munkakultúrája nem volt igazán alkalmas arra, hogy jelentős mértékű nyugati exporttal pótolják ezt a kiesést.

Mindezek rányomták a bélyegüket a Magyar Textiltechnika helyzetére is. Habár a szerkesztőbizottság nagy erőfeszítéseket tett a lap folyamatos megjelentetésére, szembe kellett néznie azzal, hogy a lap olvasottsága visszaesett, cikkírói gárdája beszűkült. Sajnálatosan megritkultak a vállalatok bemutatkozásai, az üzemi fejlesztési eredményekről szóló beszámolók. A vállalatok zöménél – amelyek még talpon maradtak – megszűnt az önálló gyártmányfejlesztési tevékenység, a bér munkavégzés vált általánossá, ami szükségtelenné tette az önálló kísérletezéseket. Az ezek iránt fogékony szakemberek el is hagyták az átalakult üzemeket. A szervezett textilipari kutatási tevékenység is megszűnt, talán csak a Műegyetem és a Könnyűipari Műszaki Főiskola – a későbbi Óbudai Egyetem – egyes tanszékeire korlátozódott, de sajnos ezek sem publikáltak olyan gyakran, mint korábban és mint ahogy kívánatos lett volna. A vállalatok az új vezetési stílus meghonosodása folytán bezárkóztak, eredményeiket már nem publikálták.

Mindez sajnos a Magyar Textiltechnika számainak tartalmát is jelentősen átalakította. A rendszerváltás utáni években a sokoldalú tudományos cikket, részletes beszámolókat rövidre fogott közlemények, külföldi folyóiratokból átvett rövid hírek váltották fel. Hosszabb ipartörténeti visszaemlékezéseket, újabb vagy még mindig élő technológiai ismertetéseket, konferencia- vagy kiállítási beszámolókat, tudományos eredményekről szóló cikkeket csak nagy ritkán olvashattunk a lapban. Szerencsére továbbra is részletes tájékoztatást tartalmazott a lap a TMTE eseményeiről, a személyi hírekről.

2005-ben a TMTE vezetősége a lap szerkesztésének megújítását határozta el. Az újonnan megalakult, kibővített szerkesztőbizottság azt a célt tűzte ki maga elé, hogy megkísérli ismét régi színvonalára emelni a lapot, szem előtt tartva azonban a világ és a hazai textilipar megváltozott körülményeit. Sikerült elérnünk, hogy a lapot a tudományos minősítésre feljogosított akadémiai szervezetek elfogadják *lektorált lapnak*, ami azt jelenti, hogy a benne megjelenő tudományos cikkek nagyobb presztizst élvezhetnek. Emellett a korábbinál sokkal nagyobb teret kaptak a divattal foglalkozó cikkek és – mivel időközben megszűnt a Textiltisztítás című lap, amelyet a Textiltisztító Egyesülés adott ki – a Magyar Textiltechnika helyet adott a textiltisztítás témakörébe tartozó közleményeknek is.

A TMTE gazdasági helyzete sajnos szükségessé tette, hogy az addig havonta megjelenő Magyar Textiltechnika előbb csak kéthavonta jelenjen meg, majd pedig olyan intézkedésre is rákényszerült, hogy 2008-tól az addig mindvégig nyomtatásban megjelenő lapot csak az egyesület honlapjáról elérhető online kiadásban és évente csak négy alkalommal tegye közkinccsé. Ez természetesen jelentős változást hozott mind a szerkesztés, mind a terjesztés tekintetében. Az a körülmény, hogy a cikkek terjedelmét ezentúl semmi nem korlátozza – hiszen az internet kapacitása gyakorlatilag korlátlan –, megengedte, hogy nagy terjedelmű beszámolókat közöljünk kiállításokról, konferenciákról, ipartörténeti érdekességekről, technológiák bemutatásairól, valamint tudományos eredményekről, amely utóbbiak nagy örömeinkre az utóbbi időkben ismét megjelentek egyetemi oktatók, doktorandusz hallgatók írásaiként. Az interneten történő terjesztés előnye, hogy a cikkek a keresőprogramok is rátalálhatnak. Az előfizetők a folyó és az előző év számainak cikkeit csak jelszó megadásával érhetik el, de a korábban megjelent cikkek – 2008-ig visszamenőleg – bárki számára szabadon hozzáférhetők.

* * *

Nos, ilyen körülmények között indítjuk a Magyar Textiltechnika hetvenegyedik évfolyamát. Bízunk benne, hogy lapunk olvasói ezentúl is találnak munkájukban jól hasznosítható információt.